

**MUZEUM REGIONALNE W BOBOLICACH:
SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
W ROKU 2015**

I. Informacje ogólne

Adres: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury
Plac Zwycięstwa 5
76-020 Bobolice
tel./fax: (94) 316 71 55 wewn.25 (łączy sekretariat MGOK)
e-mail: muzeumbobolice@wp.pl
www.muzeum.bobolice.pl

II. Struktura placówki

1. Nadzór bezpośredni: - dyrektor MGOK: mgr Krzysztof Sitarz (do 9.12.2015 r.);
- główna księgowa: mgr Joanna Kordek
2. Kierownik muzeum: - mgr Bronisław Malinowski
Pracownicy: - młodsza dokumentalistka: mgr Sandra Fir

3. Zespół doradczy kierownika muzeum

Rada Muzeum: Mieczysława Brzoza, Krzysztof Czajkowski, Janusz Koczkodaj, Renata Kowalska (przewodnicząca), Dariusz Michalak, Adam Potocki, Jan Rewkowski, Ewa Sabatowicz (do 31.10), Krzysztof Sitarz (do 9.12), Piotr Warenik.

Na początku 2015 r. rada liczyła 9 członków. Do 31.12.2015 r. ubyło 2 – Ewa Sabatowicz z powodu zmiany miejsca zamieszkania i Krzysztof Sitarz z przyczyny śmierci. Z uwagi na to, że kadencja obecnej rady upływa 31.01.2016 r. na wakujące miejsca nowych osób postanowiono nie powoływać.

W 2015 r. Rada Muzeum odbyła 2 posiedzenia. Na pierwszym w dniu 17.07 kierownik muzeum omówił główne kierunki działalności placówki w pierwszym półroczu 2015 r. i zasygnalizował potrzeby materialne. Drugie posiedzenie (odbyte w dniu 24.11) poświęcono omówieniu roli wystaw sztuki więziennej w kreowaniu twórczości więziennej i pomnażaniu zasobów materialnych naszego muzeum (o tym szerzej w części VI pkt. 4 sprawozdania).

4. Działy ekspozycyjne muzeum:

- a) archeologiczny,
- b) etnograficzny,
kąciki: - narzędzi pralniczych,
- młynarski (wystawa żaren i sit do mąki),
- c) galeria obrazów,

- d) miejski (historia Bobolic),
- e) militariów,
- f) przyrodniczy,
- g) sztuki więziennej

III. Działalność naukowo-badawcza

1. Prace nad albumem „Wójtowie i burmistrzowie Bobolic w latach 1945 - 2014”

W roku 2015, oprócz działalności podstawowej, wiele czasu poświęcono na zebranie i opracowanie informacji biograficznych osób piastujących stanowiska wójtów, przewodniczących gminnych i gromadzkich rad narodowych oraz burmistrzów Bobolic urzędujących w latach 1945 – 2014. W oparciu o zebrane materiały zredagowano 25 not biograficznych, które (ze zdjęciami) zostaną opublikowane w zbiorze pt. „Album wójtów i burmistrzów Bobolic w latach 1945 – 2014”. Prace redakcyjne zostały zakończone 30.11.2015 r. Termin wydania albumu nie został określony, gdyż muzeum nie ma na ten cel funduszy.

2. Udział muzeum w programie „Aleja olbrzymów”

W celu ukazania walorów przyrodniczych okolic Bobolic Urząd Miejski w Bobolicach planuje wyeksponowanie na skwerze 10 głazów narzutowych pod nazwą „Aleja olbrzymów”. Zostały one подарowane przez Włodzimierza i Roberta Durałów, właścicieli zwirowni w Stępieniu i Sępólnie Wielkim. Z ramienia Urzędu Miejskiego programem kieruje Krystian Cyrson, natomiast muzeum wykona opis głazów, wybierze dla nich imiona postaci historycznych oraz opracuje tematyczny tekst na tablicę informacyjną.

3. Współpraca z muzeami

W celu wymiany informacji merytorycznej i naukowej nawiązano współpracę z Muzeum Regionalnym w Człuchowie oraz z Muzeum Kultury Bojków w Myczkowie, gmina Solina w Bieszczadach. Współpracę z muzeum człuchowskim rozpoczęto w dniu 21.01.2015 r. wizytą delegacji z Bobolic na zaproszenie dyrektora Krzysztofy Monikowskiej. W jej skład wchodził: Mieczysława Brzoza – burmistrz Bobolic, Renata Kowalska – Przewodnicząca Rady Muzeum i Bronisław Malinowski – kierownik muzeum. Rozmowy dotyczyły wewnętrznej organizacji muzeum, prowadzonej dokumentacji oraz ochrony zasobów muzealnych. Na zakończenie zwiedzili nową ekspozycję w człuchowskim zamku. W dniu 18.06 złożyła rewizytę w Bobolicach dyrektorka człuchowskiego muzeum Krzysztofa Monikowska i dr Marian Fryda, pracownik naukowy muzeum. Na początku wizyty goście zwiedzili nasze muzeum, poczym odbyli wycieczkę po ziemi bobolickiej „Szlakiem bobolickich pomników” pod przewodnictwem Bronisława Malinowskiego, kierownika muzeum. Gościom towarzyszyła Joanna Kordek, główna księgową bobolickiego muzeum. Kończąc wizytę, pani Krzysztofa Monikowska zaprosiła dyrektora M-GOK i przedstawicieli naszego muzeum do odwiedzin w Człuchowie i obejrzenia odtwarzanego dziedzina historycznego zamku w Człuchowie. Z tego zaproszenia delegacja z Bobolic (Krzysztof Sitarz, Sandra Fir, Bronisław Malinowski) skorzystała 14.07. Ciekawym punktem programu była wycieczka po ziemi

człuchowskiej szlakiem zabytkowych kościołów, której przewodniczył dr Marian Fryda, znawca historii tej ziemi.

W połowie czerwca z inicjatywy Muzeum Kultury Bojków w Myczkowie podjęliśmy współpracę dotyczącą wymiany informacji, a w przyszłości być może organizowania wystaw. Jest to muzeum młode, w stadium organizacji, dlatego jego kierownik-opiekun Stanisław Drozd zainteresował się naszymi doświadczeniami w zakresie wewnętrznej organizacji ekspozycji oraz niezbędnej dokumentacji do ewidencjonowania zbiorów. Na wszystkie interesujące go tematy otrzymał wyczerpujące informacje i utrzymuje z naszym muzeum stały kontakt. Z tamtych okolic pochodzi wielu boboliczan, których rodziny zostały tu przesiedlone w ramach „Akcji Wisła”. Z tego względu współpraca między muzeami jest zasadna i pożyteczna.

4. Udział pracowników w konferencjach zewnętrznych

W dniu 28.10 odbyła się w sali edukacyjnej Nadleśnictwa Bobolice sesja popularno-naukowa „Dziedzictwo archeologiczne ziemi bobolickiej i polanowskiej: rozpoznanie, potencjał, perspektywy”. Jej organizatorami byli dr Michał Pawleta z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, dr Rafał Zapłata z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie oraz mgr inż. Janusz Koczkodaj – prezes Towarzystwa Ekologiczno-Kulturalnego w Bobolicach. Sesję zorganizowano w ramach projektu „Nieinwazyjne rozpoznanie potencjału zasobów archeologicznych rejonu Bobolice, województwo zachodniopomorskie”. Wygłoszono łącznie 8 referatów, głównie poświęconych zasobom archeologicznym ziemi bobolickiej, w szczególności nieinwazyjnym metodom ich rozpoznawania (dr Michał Pawleta, mgr Jacek Borkowski z Muzeum w Koszalinie, dr Rafał Zapłata), weryfikacji badań poszukiwawczych w okolicach Bobolic (mgr Paweł Kaźmierczak Muzeum w Gorzowie Wielkopolskim) oraz ochronie stanowisk archeologicznych na Pomorzu Zachodnim (mgr Marlena Józefowska z delegatury WUOZ w Koszalinie). W pierwszej części sesji referat na temat „Dzieje powiatu bobolickiego 1872 – 1932” wygłosił kierownik bobolickiego muzeum, Bronisław Malinowski.

5. Wizytacje

- a) W dniu 10.03 muzeum wizytowała Komisja ds. Oświaty, Kultury i Sportu Rady Miejskiej w Bobolicach pod przewodnictwem Zofii Kęcel. Przedmiotem zainteresowań komisji była działalność muzeum w roku 2014. Szczegółowych informacji udzielił kierownik muzeum, uwypuklając dorobek materialny (przyrost liczby eksponatów) oraz formy działalności oświatowej (lekcje muzealne, prelekcje, obsługa indywidualnych turystów). Następnie omówił działalność bieżącą (m.in. przygotowywane wydawnictwa) oraz przygotowania do IV Regionalnej Wystawy „Sztuka Więzienna”. Podał również przybliżone koszty jej organizacji. Po krótkiej dyskusji komisja nie wniosła zastrzeżeń do działalności muzeum, co uwidoczniło w protokole. Przewodnicząca komisji zapewniła, że wynikające z poruszonych spraw wnioski zostaną przekazane burmistrzowi Bobolic, w celu ustosunkowania się.
- b) W dniu 7.04 w muzeum złożyła krótką wizytę Komisja ds. Społecznych Rady Powiatu Koszalińskiego. Wizyta składała się z dwóch części: w pierwszej kierownik omówił strukturę organizacyjną muzeum, charakter zbiorów, formy pracy, działalność

naukową oraz problem finansowania muzeum, natomiast w drugiej goście zwiedzili wystawy stałe. Na zakończenie przewodnicząca komisji, Agnieszka Ławrynowska stwierdziła, że ekspozycja w muzeum jest bogata, a osiągnięcia w zakresie działalności są imponujące. Radni nie wysunęli żadnych wniosków, ani zastrzeżeń do dotychczasowej pracy i kierunków działalności muzeum. Nie podjęto problematyki finansowania muzeum.

IV. Gromadzenie, opisywanie i konserwacja zbiorów

1. Gromadzenie i opisywanie zbiorów

W 2015 r. wpisano do księgi wpływów 330 eksponatów, pozyskanych jako darowizny. Zaprenumerowano następujące czasopisma: „Zapiski Historyczne”, „Kwartalnik Historyczny”, „Mówią Wieki”, „Spotkania z Zabytkami” i „Muzealnictwo” za łączną kwotę 600 zł.

2. Konserwacja zbiorów

Poddano renowacji 4 sztuki broni za kwotę 2000 zł. Koszty renowacji sfinansowali następujący darczyńcy: Kamil Jesionowski – 2 szt. za kwotę 1100 zł, radni Rady Miejskiej w Bobolicach – 1 szt. za kwotę 450 zł oraz Josee i August Mastbooms-Vangenechten z Belgii – 1 szt. za kwotę 400 zł.

Wykonano oprawy introligatorskie dwóch egzemplarzy czasopisma „Unser Pommerland” z roku 1935, w którym jest zamieszczony skrót historii Bobolic.

V. Nabytki

Struktura przyjętych eksponatów jest następująca:

1. Ceramika i szkło – 19
2. Dokumenty osobowe – 71
3. Odznaczenia PRL – 27
4. Odznaczenia wojskowe – 40
5. Medale okolicznościowe – 42
6. Obrazy – 1
7. Książki i gazety – 40
8. Maszyny i narzędzia rzemieślnicze – 3
9. Narzędzia rolnicze – 4
10. Sprzęt domowy – 12
11. Banknoty – 7
12. Monety – 1
13. Sprzęt RTV – 8
14. Dzieła plastyczne różne – 39
15. Inne – 16

Razem: 330

Z wyszczególnionych wyżej grup eksponatów na szczególną uwagę zasługują maszyny rolnicze gromadzone do przyszłego działu rolniczego muzeum. Są to motor spalinowy do młocki i kopaczka do ziemniaków przekazane przez Czesława Sinickiego z Przeradzi; siewczarnia ręczna ofiarowana przez Juliana Fir z Bobolic. Marian Harasim z Bobolic przekazał śrutownik do ziarna i maszynę do szycia, natomiast Krzysztof Czajkowski 2 sita do ziarna i mąki. Duży zbiór eksponatów w postaci dokumentów po byłym kierowniku szkoły w Bobolicach, Zygmuncie Frąckowiaku i 98 odznaczeń państwowych przekazali Jolanta i Wiesław Dymińscy ze Szczecinka. Na drodze wymiany międzymuzealnej otrzymaliśmy 26 książek z muzeów w Słupsku i Człuchowie.

VI. Działalność wystawienniczo-popularyzatorska

1. Wystawy

a) stałe

- „Miasto Bobolice w fotografii i dokumentach”;
- kącik przyrodniczy: „Kolekcja ptaków, skał i trofeów łowieckich”;
- galeria: wystawa obrazów z bobolickich plenerów malarskich;
- „Militaria”;
- „Kącik belgijskich jeńców wojennych” (dokumenty, fotografie, mundury);
- „Zbiory etnograficzne”;
- „Odznaczenia PRL i medale;
- wystawa archeologiczna.

W pierwszym półroczu 2015 r. uzupełniono wyposażenie dwóch wystaw stałych w dziale etnograficznym. Są to narzędzia i urządzenia pralnicze oraz młynarskie. W kąciku młynarskim zamontowano tablicę do ekspozycji sit oraz półki na pojemniki do prezentacji ziarna zbóż.

b) czasowe

Od 21.09 do końca października prezentowano IV wystawę „Sztuka Więzienna”, przygotowaną przez pracowników muzeum przy współpracy zakładów karnych w: Czarnem, Gębarzewie, Goleniowie, Koszalinie, Nowogardzie, Szczecinku, Starem Bornem, Sztumie, Wierzchowie i Wronkach oraz aresztów śledczych – w Koszalinie, Gdańsku i Słupsku. Eksponowano wyłącznie prace plastyczne, jak: obrazy, grafiki i rysunki, rzeźby i płaskorzeźby, prace z papieru i zapalek. Zgłoszono łącznie 85 prac 31 autorów z 14 jednostek penitencjarnych. Prace były oceniane przez Komisję Konkursową i nagradzane kwotami pieniężnymi oraz dyplomami honorowymi. Przyznano autorom 4 narody główne i 10 wyróżnień pieniężnych oraz 17 dyplomów honorowych za uczestnictwo. Wszystkie zakłady karne uczestniczące w wystawie nagrodzono specjalnymi dyplomami. Wystawę zwiedziło 509 osób, w tym 354 uczniów z miejscowej szkoły podstawowej i gimnazjum oraz 19 więźniów. Pełną dokumentację wystawy zamieszczono w księdze pamiątkowej wystaw „Sztuka Więzienna”. Podsumowanie przebiegu i efektów wystawy dokonano w dniu 24.11 na posiedzeniu Rady Muzeum. Wzięli w nim także udział przedstawiciele Inspektoratu Służby Więziennej w Koszalinie oraz funkcjonariusze zakładów karnych: ppłk Piotr Warenik, dyrektor okręgowy SW w Koszalinie i por. Izabela Wojtalik-Loranc, rzecznik prasowy, mjr

Tomasz Gałań (dyrektor ZK w Starem Bornem), mjr Sylwester Wiśniewski (z-ca dyrektora AŚ w Koszalinie), kpt. Sławomir Grabski (AŚ w Słupsku) i por. Sławomir Gaca (ZK w Szczecinku).

Podstawą do dyskusji było wystąpienie Bronisława Malinowskiego, kierownika muzeum na temat „Omówienie problematyki organizacji i efektów wystaw *Sztuka Więzienna*”, wsparte opracowaniem multimedialnym „Wystawy sztuki więziennej w latach 2008 – 2015”. W dyskusji członkowie Rady Muzeum i zaproszeni goście uznali, że wystawy są wzorowo organizowane, cieszą się dużym zainteresowaniem więźniów, gdyż przybliżają społeczeństwu „lepszą stronę ich życia”. Podkreślono również, że więźniowie cenią nie tylko nagrody pieniężne fundowane przez muzeum, ale też dyplomy i listy pochwalne. Wysunięto również kilka wniosków, które będą wzięte pod uwagę przy organizacji następnych wystaw.

2. Działalność oświatowa

W roku 2015 muzeum odwiedziło 1280 osób, tj. trzykrotnie więcej niż w roku poprzednim. W liczbie tej 326 osób zwiedziło muzeum indywidualnie i 954 osoby w 52 grupach. Przeprowadzono 42 lekcje muzealne, z których skorzystało 835 uczniów. Wygłoszono jedną prelekcję pt. „Wał Pomorski” dla 29 nauczycieli Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Bobolicach. Na pierwszym posiedzeniu Rady Muzeum w dniu 17.07 wygłoszono prelekcję pt. „Z dziejów powiatu bobolickiego”. Dla Radia Koszalin nagrano następujące audycje: „Co nowego w muzeum w Bobolicach” (nadana 30.01), „Bobolice – *Sztuka Więzienna*” (nadana 25.09) i „Tajemnicze tablice” (nadana 4.10).

VII. Wydawnictwa

Książki

Bronisław Malinowski, Andrzej Malinowski, *Straty niemieckiej ludności Bobolic w latach 1939 – 1947*, Muzeum Regionalne w Bobolicach, Bobolice 2015.

Artykuły informacyjne i publicystyczne

1. Sandra Fir:

- *Nowa publikacja o dziejach Bobolic* (omówienie książki B. Malinowskiego i A. Malinowskiego pt. *Straty niemieckiej ludności Bobolic w latach 1939 – 1947*), „Bobolickie Wiadomości Samorządowe” (dalej BWS) 2015, nr 2, s. 6;
- *Wizyta w Muzeum Regionalnym w Człuchowie*, BWS 2015, nr 7, s. 3;
- *Wystawa sztuki więziennej*, BWS 2015, nr 11, s. 2

2. Bronisław Malinowski:

- *Ogólne uwagi o powstawaniu miast*, „Znad Chocieli” 2015, nr 1-2, s. 10 – 11;
- *Sztuka więzienna*, BWS 2015, nr 2, s. 7;
- *Wojenne drogi Michała Zbiegłego (cz. 1)*, BWS 2015, nr 6, s. 10;
- *Wojenne drogi Michała Zbiegłego (cz. 2)*, BWS 2015, nr 7, s. 10;
- *Rola sztuki więziennej*, „Forum Penitencjarne” 2015, nr 3, s. 33;
- *Stumme Zeugen der Vergangenheit*, „Bublitz Brief”, Hamburg 2015, nr 593, s. 10 – 11;
- *Pożyteczne spotkanie*, BWS 2015, nr 12, s. 2

Sprawozdania

Bronisław Malinowski:

- *Muzeum Regionalne w Bobolicach. Sprawozdanie z działalności w roku 2014*, „Koszalińskie Zeszyty Muzealne”, Koszalin 2015, t. 35, seria B: Muzealnictwo, s. 179 – 190;
- *Sprawozdanie z działalności Muzeum Regionalnego w Bobolicach za pierwsze półrocze 2015 r.*, BWS 2015, nr 7, s. 3

Prezentacje multimedialne

Bronisław Malinowski, Sandra Fir:

- *Z historii powiatu bobolickiego*;
- *Wojna o autostradę* (o budowie autostrady Berlin – Królewiec);
- *Wystawy sztuki więziennej w latach 2009 – 2015*;
- *Projekt dostosowania sali galerii do wystaw*

VIII. Współpraca z zagranicą

Nadal kontynuowano współpracę z rodziną Josee i Augusta Mastbooms-Vangenechten z Brasschaat w Belgii, która przy różnych okazjach dostarcza dokumenty o niewolnikach belgijskich z czasów II wojny światowej i wspiera nasze muzeum finansowo. Jednak na przyszłość dotychczas kontynuowane formy współpracy są niepewne, gdyż August Mastbooms-Vangenechten zmarł 10 czerwca 2015 r. Jego śmierć dla miasta Bobolice i naszego muzeum jest wielką stratą, ponieważ był nam oddany do końca swoich dni. Dobrze się układa współpraca z zarządem Heimatgruppe Bublitz Stadt und Land w Hamburgu, który przesyła nam kwartalnik „Bublitzer Brief” oraz udostępnia jego łamy dla naszych artykułów. Przewodniczącej Evie-Marii Arndt wysłano publikację B. Malinowskiego i A. Malinowskiego pt. *Straty niemieckiej ludności Bobolic w latach 1939 – 1947*. Za pośrednictwem pani Arndt zidentyfikowaliśmy koło Bobolic gospodarstwo byłego bauera Siegfrieda Grotha, którego poszukiwała pani Irena Czerlunczakiewicz z Bartoszczyca.

IX. Działalność administracyjna i gospodarcza

1. Wykonane zadania i źródła finansowania

a) środki budżetowe

- Zakupiono: - 2 osuszacze powietrza do lokalu w podziemiach;
- materiały budowlane do remontu galerii;
- 12 krzeseł;
- materiał (płyta plexi) do osłony wnętrza na militaria.

b) dotacja celowa Starostwa w Koszalinie

- Zakupiono: - system oświetleniowy do galerii;
- lampy punktowe do galerii;
- system galeryjny do zawieszania obrazów;
- materiał do wykonania gablot płaskich wolnostojących.

c) darowizny i prace wykonane nieodpłatnie

- Wykonano: - renowację 4 szt. broni;
- 2 regały metalowe o powierzchni magazynowej 23,5 m² (wykonała firma Contema w Bobolicach zarządzana przez Pawła Misztala i Zenona Maksymiuka);
  - remont galerii (wykonali pracownicy Zakład Usług Komunalnych i Oświatowych w Bobolicach pod nadzorem Michała Pańczyszyna i Marka Pańczyszyna);
  - 5 gablot płaskich (w stolarni ZUKiO w Bobolicach przez Bogdana Barczyńskiego i Marka Surówkę);
  - montaż systemu oświetleniowego i systemu galeryjnego (wykonany przez ZUKiO pod nadzorem dyrektora Jana Rewkowskiego).

X. Sprawy organizacyjno-kadrowe

W związku z przyrostem zadań administracyjno-gospodarczych uwarunkowanych szybkim rozwojem muzeum, istnieje konieczność zwiększenia liczby pracowników. W związku z tym kierownik muzeum wystąpił w dniu 1.12.2015 r. do burmistrza Bobolic o zatrudnienie dodatkowego pracownika na co najmniej pół etatu do ewidencjonowania i prowadzenia wstępnej konserwacji muzealiów.

Opracował: Bronisław Malinowski